

Ženski vestnik.

x Radi politike razdedil hčeri. Nedavno umrl njujorški župan Gaynor, ki je zapustil 1½ milijona dolarjev premoženja, je v svoji oporoki določil, da dobita njegovi najstarejši hčeri samo po 1000 dolarjev, ker sta se poročili z njegovima političnima nasprotnikoma.

x Zenske v državni službi na Francoskem. V francoski državni službi je ženskam zagotovljen jako ugoden položaj; delovni čas traja povprečno od 9. ure zjutraj do 2. ure popoldne, imajo prav dobro plačo in pravico do pokojnine. Zato je naval žensk v državno službo velik. Sedaj je v francoski državni službi 128.000 žensk, od teh 18.702 v poštni službi, 7356 pri železnicih (kot prodajalke vozniških listov, snalžilke v vlakih, postavljalke ogibov i. dr.), 6000 pri cestnih železnicah, 300 pri zunanjem uradu (kot tolmači v Španiji, Maroku in Turčiji) in 800 v vojnem ministrstvu, ki imajo jako zaupna mesta. Pri vsprejemu v državno službo se upoštevajo pred vsem uradniške hčere, zlasti tiste, katerih očetje so si pridobili zaslug za državo.

Zenske v rusko-japonski vojni. Popotnik, ki je živel več let na Japonskem, pripoveduje dozdaj malo znano dejstvo, da se je v japonski armadi v rusko-japonski vojni bojevalo tudi 10% žensk, ki so oblekle moško obleko in bile uvrščene med vojake. General Kuroki, ki je poveljeval 60.000 mož močni armadi, je imel med njimi 6000 v vojaško obleko preoblečenih deklet in žen.

x Zenske v vojaški sanitetni službi. Višji načelnik ogrskega „Rdečega križa“, baron Švare, je izdelal zakonski načrt, glasom katerega se prilegajo ženske v vojaško sanitetno službo. V službo poklicane bodo le one, katerim to pripušča življenske razmere in še tem se nudi veliko ugodnosti glede oprostitve službe.

x Obiskovanje bolnikov. Če bolnika po daljši ločitvi zopet vidiš, zatajaj svoje občutke in ne kaži svoje žalosti. Če bolnik slabo izgleda, ne kaži, da si se ustrašila, a ga tudi ne tolaži z lažnjivo opazko, da dobro izgleda. Ne nosi bolniku jestvin ali pijač, predno nisi povprašala, ali so mu v korist. Ne govori veliko z bolnikom in kolikor mogoče malo ali nič o njegovi bolezni. Ne govori z njim o kupčijah. Zamolči bolniku neprijetne družinske razmere. Ne godrnjaj proti bolniku zoper naredbe zdravnika, ker s tem mu odvzameš zaupanje v zdravnika. Če je bolnik žalosten in obupan, potolaži ga s prijazno besedo. Ne ostajaj dolgo časa pri bolniku.

x Kako se dajejo dote. Neki Henry Hodgson v Saint Louisu v Ameriki je tako-le odmeril doto svojim trem hčeram: Najstarejši hčeri je dal toliko zlata, kolikor je sama tehtala, drugi toliko srebra in tretji toliko bakrenega denarja. — Londonski veletrgovec I. P. Orven je svoji edini hčeri na poročni dan izročil skromno molitveno knjižico. Toda knjižica je imela 75 listov — samih bankovcev po 2500 funtov. Sprejaj v knjižici je bilo očetovo posvetilo, v katerem priporoča hčeri, naj vsako leto iztrga iz knjižice le po en list. — Založnik lista „Novoje Vremja“ v Petrogradu je svoji hčeri odstopil za doto dohodke iz inseratov na 4 strani lista, kar znaša okroglo 75.000 kron na leto. — Posebno nenavadno doto je dobila hčerka posestnika menažerije, Beckerja, ki ji je dal pri ženitvi 1 slona, 1 leva, 2 leoparda, 4 krokodile, 2 morska psa in 1 kraljevskega tigra. Vsak po svoje!

x Dobro ga je izplačala. Hčerka nekega tovarnarja na Češkem je bila nevesta. Zadnji dan pred poroko je pa ženin — trgovec — izjavil očetu, da nemože njegove hčere poročiti, ako ji ne podvoji dote. Oče je govoril s hčerko in izjavil, da noče razdreti njene sreče, da pa bo s tem svoja ostala dva otroka oropal dedščine. Hčerka je prosila očeta, naj izpolni ženino zahtevo. Oče ji je ugodil. Naslednji dan je bila poroka. Glasno in jasno se je glasil ženinov: „Da!“ — Toda še jasnejše in glasnejše ter odločnejše se je pa nato glasil nevestin „Ne!“ Duhovnik je še enkrat ponovl vprašanje, ker je mislil, da se je nevesta zmotila. Toda tudi drugič je nevesta odločno in glasno rekla: „Ne!“ Nato se je nevesta kratko obrnila k svojemu očetu in ob njegovi roki odšla iz cerkve, ne da bi se bila na ženina le še enkrat ozrla. Ko jo je oče začuden vprašal, zakaj je to storila, je deklet odgovorilo: „Ako bi se bila poroka že včeraj razdrila, bi bili vsi govorili, da me je ženin pustil na cedilu. To sramoto sem si pa hotela prihraniti. Naj jo nosi on, ki jo je zaslužil, ker se je hotel oženiti samo radi denarja.“

x Novo sredstvo. Da se moške, ki radi ne delajo, zopet k delu navadi, se uporablja sedaj v mestu Seattle v državi Vašington v Severni Ameriki za težka dela v kaznilnici. Tam obstoji postava, glasom katere se moške, kateri se stalno branijo dela ali iz lahkomišelnosti zapustijo svoje družine, lahko obsodijo v hude kazni v ječah. Kaznjenci morajo za čas kazni hudo delati, morajo podirati les, sekati drva, kidati gnoj in druga težka dela. Zato dobijo na dan gotovo plačo, katera pa se ne izplača njim, ampak njihovim družinam. Pravijo, da te kazni marsikaterega moža do dobra izučijo in so po prestani kazni v družini mnogo pridnejši in pametnejši.

x Novejša v kuhinjski umetnosti. Kuhar nekega velikega berlinskega hotela in velik strokovnjak piše v listu „Dama“, da se je na kuhinjskem polju začel prevrat v prilog priprostosti. Pred vsem se to kaže v tem, da se začenjajo posamezne jedi imenovati tako, da vsak takoj ve, za kakšno jed se gre, ne pa

kakor doslej, ko so se posamezne jedi imenovala po raznih iznajditeljih. Tudi jedi same se že vedno bolj priproste in lahko prebavljive. Veliko veljavo imajo zelenjadne prikuhe, solate in sadje. Preje tako priljubljeno umetno okraševanje jedi se na celi črti odklanja; ljudje polagajo vso važnost na dobroto jedi same, za dvomljive okraske jim ni. Svet postaja pametnejši!

y Pouk v šivanju za dečke so uvedli na državni kmetijski šoli v Minesoti. Stvar ni tako smešna in narobe, kakor bi si kdo mislil. Kolikokrat pride lahko moški v položaj, ko bi mu bilo nujno treba, da bi si sam kaj zašil, a si ne zna pomagati. Mnogo moških se ne oženi in nima ženske roke, ki bi mu oskrbela potrebno šivanje; drugi se oženijo, a vseeno lahko mnogokrat pridejo v zadrego, bodisi da žene ni doma, da nima časa ali da oboli. V vseh takih slučajih bi nekoliko spretnosti v šivanju moškim jako prav prišlo. Ravno isto velja o kuhi ter so v nekaterih londonskih deških šolah že tudi uvedli pouk v kuhanju. Na ta način se dela pot moški samostojnosti; moškemu se ne bo treba več ženiti zato, da bi mu žena kuhala in šivala, kakor se tudi ženski, ki si zna sama služiti svoj kruh, ne bo treba mošči radi preskrbe. V bodoče se bodo potemtakem sklepali zakoni samo iz idealne ljubezni. Zlati časi se nam obetajo.

x Kako se nosi dežnik, oziroma palica. Nikdar ne nosi dežnika, oziroma palice, vodoravno pod ramo, posebno če greš po potu, kjer je veliko ljudi, ali iz cerkve, veselice, na kolodvorih, pri pogrebih, procesijah itd. Kaj lahko se zgodi, da ž njim suneš v gneči človeka, ki gre za teboj, posebno če te tvoj prednik porine nazaj. Naravnost nevarna je taka neprevidna noša dežnika, oziroma palice, za otroke, ki gredo za teboj, ker jih suneš ravno v glavo in jih lahko nevarno raniš. Tudi ne vrtil dežnika, oziroma palice, po zraku, posebno če je prostor tesen in obljuden, tudi tako lahko udariš mimoidoče. Če greš z razpetim dežnikom poleg koga drugega, pazi, da ne teče s tvoje glave dežnikova voda na njega. Če gre kdo tik mimo tebe, nagni dežnik v stran in ga vzdigni, da gre neovirano mimo. Če gresta dva pod enim dežnikom, drži dežnik bolj na drugega kakor na sebe in dovolj visoko, da mu ne dregaš v glavo. Pusti dežnik vedno pred vratni ali v predsobi, ne nosi ga v sobo seboj, da ne pomočiš tal.

x Nekaj o divjakih, na katere se cepijo vrtnice. Nakopljaj v gozdu lepih, ravnih, mladih divjih vrtnic meseca oktobra in novembra, prej ne, ker so mladike sočnate in takih se primejo po zimi črne pege in rade segnjajo. Pri koreninah glej na to, da imajo dosti vlakn, ker sicer se ti nerade primejo. Korenine nakopanih mladik potakni v redko ilovico in zakopljaj v zemljo. Spomladi, ko so poganjki že 1 cm dolgi, preglej korenine, poreži jim morebitna očesa, potakni še enkrat v redko ilovico in posadi tako, da dobro potlačiš zemljo h korenini in dobro zalij. Posadi jih na stalno jim odločeno mesto. Nekateri prijatelji vrtnice položijo po predložitvi mladice nazaj v zemljo, a to ni priporočljivo, ker se pri upogibanju zrahljajo korenine in izgube svojo prvotno lego. Pač pa zatakni k divjaku kol, na katerega ga dobro priveži.

x Na umivalne sklode iz porcelana ali emailirane pločevine se kaj rada nabere umazana tolšča. Isto odpraviš hitro, če pomočiš krepko krpo v sol in ž njo drgneš sklode.

Milijonarka, psi in mačke. V Petrogradu na Ruskem je pred kratkim umrla večkratna milijonarka Varpahovska, ki je stanovala v svoji palači v ulici Morskaja z več nego 40 psi in mačkami. Vsak pes in vsaka mačka sta imela svojo sobo. Ti prostori so bili vzorno čisti. Hrana živali je bila izborna. Porabili so 16 funtov mesa, 9 kur in več litrov smetane in mleka na dan.

Srečna dedinja. V Wisbadnu na Nemškem je umrla neka gospa, ki je poldrug milijon svojega premoženja zapustila ženi mizarkega pomočnika Gibnerja, ki ji je v dolgoletni bolezni stregla. Oporoka je neovrgljiva in se je moral brat pokojnice zadovoljiti z odpravnino 300.000 K.

Kmečki delavec.

y Slovenski liberalci in delavstvo. Glasilo J. S. Z., „Naša Moč“, piše: Da slovenski liberalci niso bili nikdar prijatelji delavstva, o tem govori zgodovina liberalnih dejanj. Se vselej, kadarkoli so liberalci kje zahtevali izboljšanja in so morda malo odločnejše nastopili za svoje zahteve, takoj je stal za njih hrbtom liberalni valpet s papirnatim bičem zaničevanja in sramotjenja. Kolikokrat je bilo delavstvo tarča liberalnega prijateljstva. Kaj vse se je v liberalnih listih pisalo o delavstvu in se mu hotelo škodovati.

* 50 let pri enem gospodarju. V občini Wohlsdorf pri Wettmannstättenu na Srednjem Stajerskem služi pri kmet. Thor dekla Cecilija Obenaus neprenehoma od l. 1863, torej celih 50 let kot dekla. Zvesta služabnica je bila že trikrat obdarjena z lepimi darili za svoje zvesto in vzgladno službovanje. Letos ji je c. kr. namestništvo v Graecu podelilo častno kolajno za 50letno zvestobo. Pridni dekli se kolajna posebno lepo pošaja. Želeti bi bilo, da bi tudi slovenske dekletke posnemale svojo nemško tovarišico v Wohlsdorfu in bi tako dolgo zvesto služile svojim gospodarjem, da bi se tudi njim podarile enake kolajne.

y Kmečki mladini v svarilo. Pred kratkim je poročal „Slovenski Gospodar“ o strašni nesreči v rudniku Kardif na Angleškem. O nesreči piše nek delavski list sledeče: „Drugače tako zaposleni brzo-

jav prinaša iz Londona le še počasno vest, da ni prav nobenega upanja več, da bi izmed 359 še pogrešanih rudarjev bilo mogoče iz glavne jame spraviti še kakega živega na dan. Zdi se, da igra ogenj z reševalci naravnost strašno igro. Komaj na enem kraju ugasne, že izbruhne zopet kje drugje, včasih pa celo z večjo silo kakor preje. Obupno skušajo reševalci enkrat iz enega, drugič iz drugega konca prodrati v usodepolni zapadni rov, dasi ne vedo, koliko časa bi rabili, predno bi naleteli na zakopane tovariše. Nekega reševalca je podirajoče se tramovje ubilo, toda navzlic preteči nevarnosti so delali reševalci z levjim pogumom, nadčloveškim naporom in vstrajnostjo. Goripar so v globoki tihoti čakale velike množice svojcev na uspehe reševalnega dela. Samo tuhtam prekine nenaravno tiho blazen krik kake mlade žene, ki polem v stoterih ženskih sreih najde bolesten odmev. Obupni jok in stok se kakor grozna obtožba dviga proti nebesom, na kar sledi zopet strašna tihoča. Tukaj kriči neka uboga mati: „Moram priti do svojega sina“, tam zopet se vrže neki kakor smrt blede fant na reševalca, ki je ves črn ravnokar prišel iz jame in ga vpraša: „Ali ste bili v Mafeking? Moj oče je v Mafeking!“ (Mafeking je ime delu zasutega rova. „Ali ste bili v Pretoriji?“, tarna neka rečna deklica, „moj brat je tam“. Reševalec brez vsake besede pa le odmahuje z glavo, da ni bil. Kardifski lord-majord je sprožil denarno zbirko za ostale po rudarjih, ki so v jami „Univerzal“ prišli ob življenje. Ogenj še razsaja. Da bi prišli strašnemu jamskemu požaru v okom, so napeljali od vodnega nabiralnika 3 cevi, ki mečejo velikanske množice vode v jamo. Menjajoč se partije reševalcev prihajajo iz jame črni kakor sam premog in skrajno izčrpani. Da se zopet okrepijo, dobivajo vročo kavo in toplo hrano, na kar jih v avtomobilih vozijo v hitrem tempu po okolici, da dobe njihova pluća va-se zopet potrebno zračno kislinco. — Tako je življenje onih, ki zapustijo nesmiselno svoj rodni mirni dom in hitijo v tujino.

y Slovenski delavci, posnemajte! Avstrijski nemški krščansko misleči delavci imajo močne organizacije. V strokovni nemški zvezi za Avstrijo je združenih 82.000 delavcev, v nestrokovnih društvi pa 46.000. Močna armada 128.000 krščansko mislečih mož! Vsak neuspeh delavstva je dobil satansko zadovoljni odmev v tem časopisu. Ako si ogledamo dobo boja za splošno in enako volilno pravico, tedaj opazimo liberalce vedno v nasprotujočih vrstah. V državnem zboru je bil liberalni zastopnik mesta Ljubljane najhujši nasprotnik volilne preosnove. V kranjskem deželnem zboru je morala tedanja katoliško-narodna stranka več let nastopati celo z obstrukcijo za izpremembo in razširjenje volilnega reda, nasproti združenim in zvezanim slovenskim liberalcem ter Nemcem, ki so imeli tedaj večino v tej zbornici. Liberalci ni hotel ničesar slišati o volilni pravici delavstva. Istotako ni ukrenil prav nič za razširjenje volilne pravice slovenski liberalni občinski zastop mesta Ljubljane, dasi so bili vsi zastopniki slovenski liberalci. Da so dobili tudi delavci v kranjski deželi volilno pravico za deželni zbor, če tudi omejeno, se imajo zahvaliti res demokratični Slovenski Ljudski Stranki. Istotako se nam je priborila po tej stranki kljub vsem odporom liberalcev volilna pravica v občinah. S tem se je dalo delavskemu stanu priznanje upravnih pravic v deželi kakor v občini. Obenem pa tudi opravičenost po splošni in enaki volilni pravici za deželni zbor in občinske odbore. Hinavski liberalci, ki so delavski stan povsod poniževali, se hočejo sedaj temu stanu laskati, da bi tako za svoje politične namene dobili kolikor mogoče glasov. V deželnem zboru zahtevajo splošno volilno pravico samo zato, ker vedo, da to brez dovoljenja veleposestva ni mogoče. S tem po svoji navadi farbajo javnost. Ustanoviti hočejo tudi — strmi-te ljudje božji — delavsko organizacijo. Kakšno, najbrže še sami dobro ne vedo. Pred 3 tedni so jim prišli v Ljubljano na pomoč tržaški socialno-demokratični odpadniki. Bič, ki tepe ob vsaki priliki delavski stan med Slovenci, delavstvo ne bo poljubovalo. Par — Bog se jih usmili — duševnih revčkov pa za delavstvo ne pomeni nič. Pošteno slovensko delavstvo se popolnoma zaveda škodljivosti liberalizma in neče biti z njim v nobeni stiki. Tistim, ki nam odrekajo v resnih trenutkih naše pravice, ki nas ob vsaki priliki zasmehujejo in zaničujejo, delavci ne moremo in ne smemo verjeti, ako nočemo biti osleparjeni. Zato pa nič z liberalci in proč od socialne demokracije! Mi slovenski krščanski delavci imamo lastno krepko organizacijo J. S. Z., na katero smo po njenih uspehih lahko ponosni in katere se oklepamo s prepričanjem, da je edino pravo resno delavsko zavetišče. Nobeden resen in misleč delavec ne more biti liberalce in dati pod nož mesarijem delavskega stanu svoj vrat.

y Podraženje živil v Sev. Ameriki. Iz Statistike (seznama) delavskega urada v Washingtonu je razvidno, kako naraščajo v Ameriki cene živilom. V zadnjih 10. letih so se cene živil zvišale od 49—118%. Statistika je bila vzeta 15. aprila t. l. v 39 industrijskih mestih. Primerjava te statistike s statistiko iz desetletja 1890—1899 pokaže sledeče odstotno zvišanje cen: Govedina 81%6, svinjina za peči 118, slanina 112%9, gnjat 78%1, zabela 66%8, kuretnina 79%7, moka 27%2, jajca 26%4, surovo maslo 61%3, mleko 39%2. Cena sladkorju se je znižala za 73%. Od 1. aprila 1912 do 1. aprila 1913 so odstotne cene tako-le poskočile: Govedina 16%6, slanina 17%2, zabela 14%6, surovo maslo 8%7, svinjina za peči 17%5, gnjat 14%7, kuretnina 9%8, mleko 4%9. Cena premogu se je zvišala v zadnjih 10. letih za 7%. — In vendar še slijo naši ljudje čez luža,